

NATALIA KOTLAREK

natalia.kotlarek@ue.poznan.pl

Wykreślanie podatników z rejestru VAT – przesłanki i konsekwencje

The Removal of Taxpayers from the VAT Register – the Reasons and Consequences

Słowa kluczowe: VAT; rejestracja; wykreślanie z rejestru VAT

Keywords: VAT; registration; removal from the VAT register

Kod JEL: H20; H25; H26

Wstęp

Jednym z ważniejszych obowiązków administracyjnych nałożonych na podatników jest dokonanie rejestracji na potrzeby VAT. Czynność ta, mimo że ma charakter materialnotechniczny, umożliwia podatnikom korzystanie z podstawowego prawa, jakim jest możliwość odliczania podatku naliczonego.

Od 2017 r. rozszerzeniu uległ katalog zdarzeń, które mogą być podstawą do wykreślenia podatników z rejestru VAT. Organy podatkowe zyskały również prawo do odmowy rejestracji podmiotów do celów VAT. W określonych przypadkach organy podatkowe mogą tego dokonać bez konieczności zawiadomienia o tym podatnika.

W artykule omówiono zasady rejestracji i wykreślenia podatników z rejestru VAT oraz wskazano problemy i konsekwencje z tego wynikające. Celem była także analiza skali dokonanych wykreśleń podatników z rejestru VAT zarówno przed, jak i po wprowadzeniu zmian w tym zakresie.

1. Zasady rejestracji podmiotów na potrzeby VAT

Przepisy podatkowe nakazują podatnikowi VAT dokonanie zgłoszenia rejestracyjnego przed dniem wykonania pierwszej czynności określonej w art. 5 ustawy o VAT. Nie każdy podmiot, któremu przysługuje status podatnika VAT, jest jednak zobowiązany do dokonania rejestracji. Obowiązek ten nie dotyczy m.in. podatników, którzy zamierzają skorzystać z przysługującego im zwolnienia podmiotowego lub wykonujących wyłącznie czynności zwolnione. Ze zwolnienia podmiotowego może skorzystać podatnik, który w poprzednim roku podatkowym dokonał sprzedaży o wartości netto nieprzekraczającej 200 000 zł (przywilej ten przysługuje również podatnikowi rozpoczynającemu prowadzenie działalności) [Ustawa z dnia 11 marca 2004 r., art. 96 ust. 1, 3 i art. 113 ust. 1].

W celu dokonania zgłoszenia rejestracyjnego podatnik zobligowany jest do złożenia do naczelnika urzędu skarbowego (dalej: NUS) wypełnionego druku VAT-R, które traktowane jest jako wniosek o wszczęcie postępowania podatkowego [Martini, Skorupa, Wojda, 2014]. Rejestracja podatnika jako „podatnika VAT czynnego” (lub „podatnika VAT zwolnionego”) dokonywana jest przez NUS dopiero po zweryfikowaniu danych podanych w zgłoszeniu rejestracyjnym. Konieczność uprzedniej weryfikacji danych jest stosunkowo nowym obowiązkiem organów podatkowych. Do końca 2016 r. organy nie były bowiem zobowiązane do podjęcia takich czynności. Od 2017 r. organy sprawdzają między innymi, czy podatnik prowadzi działalność w miejscu wskazanym w zgłoszeniu rejestracyjnym [Ustawa z dnia 1 grudnia 2016 r., art. 1 pkt 8]. Zmiana ta ma na celu zapobiegnięcie, w jak największym stopniu, rejestracji podmiotów nastawionych na dokonywanie wyłudzeń VAT.

Wprowadzenie obowiązku weryfikacji danych podatnika bez wątpienia wydłużyło proces rejestracji na potrzeby VAT. Do końca 2016 r. zarejestrowanie podatnika następowało w ciągu kilku dni od momentu złożenia zgłoszenia rejestracyjnego. Od 2017 r. proces ten trwa znacznie dłużej – od kilku tygodni do nawet 2 miesięcy [Szulc, Zalewski, 2017]. Należy podkreślić, że termin 2 miesięcy powinien, zgodnie z obowiązującymi przepisami, być terminem granicznym. W świetle Ordynacji podatkowej załatwienie sprawy wymagającej przeprowadzenia postępowania dowodowego powinno nastąpić bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania [Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r., art. 139]. Czas trwania weryfikacji danych podatnika oraz złożoność tego procesu powinny być dostosowane do danych okoliczności.

Po dokonaniu weryfikacji danych organ rejestruje podatnika dla celów VAT lub odmawia rejestracji. Na wniosek podatnika NUS potwierdza fakt rejestracji i wydaje formularz VAT-5.

2. Odmowa rejestracji dla celów VAT

Od 1 stycznia 2017 r. NUS otrzymali prawo do odmowy dokonania rejestracji na potrzeby VAT bez konieczności zawiadomiania o tym podatnika. W świetle przekazanych przez Ministerstwo Finansów danych w okresie styczeń–luty 2017 r. z prawa tego skorzystano w 464 przypadkach.

Odmowa rejestracji możliwa jest w czterech przypadkach [Ustawa z dnia 11 marca 2004 r., art. 96 ust. 4a], gdy: 1) dane podane w zgłoszeniu rejestracyjnym nie są zgodne z prawdą lub 2) podmiot dokonujący zgłoszenia nie istnieje, lub 3) pomimo podjętych udokumentowanych prób nie było możliwe skontaktowanie się z podmiotem albo jego pełnomocnikiem, lub 4) podmiot lub jego pełnomocnik nie stawia się na wezwania NUS.

Wątpliwości budzi w szczególności pkt 3, a więc odmowa rejestracji będąca wynikiem braku kontaktu z podatnikiem lub jego pełnomocnikiem. Przepisy podatkowe nie precyzują bowiem, ile razy urzędnik powinien podjąć próbę kontaktu z podatnikiem zanim odmówi jego rejestracji oraz nie wskazują dopuszczalnych form kontaktu. W uzasadnieniu do ustawy nowelizującej wskazano jedynie, że mogą to być np. telefoniczne próby kontaktu, z których pracownik organu podatkowego zobowiązany jest sporządzić notatki [Uzasadnienie do ustawy z dnia 1 grudnia 2016 r.]. W praktyce może to oznaczać, że odmowa rejestracji nastąpi wskutek nieodebrania telefonu od organu podatkowego.

Jednym z powodów odmowy rejestracji VAT (również przed wejściem w życie art. 96 ust. 4a ustawy o VAT) jest wskazanie adresu tzw. biura wirtualnego jako miejsca siedziby podatnika. Organy podatkowe uznają często, że adres ten jest jedynie adresem do korespondencji i nie spełnia definicji adresu siedziby. Skutkiem tego może być przyjęcie przez organy, że dane wskazane w zgłoszeniu rejestracyjnym mogą potwierdzać fikcję funkcjonowania podmiotu gospodarczego, co prowadzi do odmowy rejestracji [Wyrok WSA w Krakowie z dnia 14 lipca 2016 r.].

Bez wątpienia podejmowanie przez organy podatkowe kroków mających na celu zapobiegnięcie ujmowania w rejestrach oszustów podatkowych jest słuszne. Należy jednak podkreślić, że wskazanie w zgłoszeniu rejestracyjnym „wirtualnego biura” jako siedziby przedsiębiorstwa nie może być jedyną okolicznością uzasadniającą odmowę rejestracji na potrzeby VAT. Jak słusznie wskazał Trybunał Sprawiedliwości w sprawie *Ablessio*:

Aby odmowę identyfikacji podatnika poprzez nadanie indywidualnego numeru można było uznać za proporcjonalną wobec celu polegającego na zapobieganiu oszustwom podatkowym, musi ona opierać się na poważnych przesłankach pozwalających obiektywnie stwierdzić istnienie prawdopodobieństwa, iż nadany temu podatnikowi numer identyfikacji podatkowej VAT zostanie wykorzystany do popełnienia oszustwa. Taka decyzja musi być oparta na całościowej ocenie wszystkich okoliczności danej sprawy oraz na dowodach zebranych w ramach weryfikacji informacji, których udzieli zainteresowany przedsiębiorca [Wyrok TS z dnia 14 marca 2013 r.].

Stanowisko to potwierdzają także sądy administracyjne, np. WSA w Krakowie w wyroku z dnia 14 lipca 2016 r. Ponadto Ministerstwo Finansów [2014] w odpowiedzi na interpelację potwierdziło, że przedsiębiorca może dobrowolnie wybrać miejsce prowadzenia działalności oraz że „nic nie stoi [...] na przeszkodzie, żeby mógł skorzystać z usługi biura wirtualnego”. W konsekwencji organy podatkowe nie powinny powoływać się na fakt ustanowienia siedziby pod adresem tzw. biura wirtualnego jako jedynej przesłanki uzasadniającej odmowę rejestracji VAT.

3. Wykreślenie podatnika z rejestru VAT

Kolejnym działaniem, które ma przeciwdziałać oszustwom podatkowym, jest możliwość wykreślenia podatników z rejestru VAT. Do końca 2016 r. NUS miał prawo wykreślić z urzędu podatnika z rejestru VAT bez konieczności zawiadomiania go o tym, gdy: 1) w wyniku podjętych czynności sprawdzających okazało się, że podatnik nie istnieje lub 2) nie było możliwości skontaktowania się z podatnikiem lub jego pełnomocnikiem (mimo podjętych udokumentowanych prób). Od 2017 r. katalog ten uległ rozszerzeniu i organy podatkowe mogą bez zawiadomiania wykreślić podatnika z rejestru VAT w przypadku zaistnienia analogicznych okoliczności, jak przy odmowie rejestracji [Ustawa z dnia 11 marca 2004 r., art. 96 ust. 9].

Kwestia wykreślenia podatników z rejestru VAT bez zawiadomiania ich o tym budzi pewne kontrowersje. Z jednej strony działaniem słusznym jest eliminowanie z rejestru VAT nieistniejących podatników, z drugiej strony, co podkreśla T. Michalik [2016], rozwiązanie to jednak nie zapewnia podatnikowi należytej ochrony przed potencjalną samowolą organów podatkowych. W praktyce o wykreśleniu z rejestru decydować może uznaniowość urzędnika, a w przypadku bezpodstawnej decyzji przepisy podatkowe nie przewidują możliwości uchylecia tej czynności. W świetle orzecznictwa sądów administracyjnych „wykreślenie z urzędu podatnika [...] jest czynnością materialnotecniczną i z uwagi na przesłanki zawarte w tym przepisie nie zachodzi potrzeba wydawania decyzji lub postanowienia”. Podatnik ma natomiast w takiej sytuacji prawo do złożenia skargi do sądu administracyjnego po uprzednim wezwaniu organu do usunięcia naruszenia prawa [Postanowienie WSA w Warszawie z dnia 20 lipca 2015 r.].

Od 2017 r. w ustawie o VAT wskazane są dodatkowe przesłanki będące podstawą do wykreślenia podatnika z rejestru VAT, o których zaistnieniu i fakcie wyrejestrowania podatnik powinien zostać powiadomiony przez organ podatkowy. Podstawą wykreślenia z rejestru VAT może być zawieszenie wykonywania działalności, nieskładanie lub składanie pustych deklaracji VAT czy wystawianie pustych faktur. W przypadku, gdy podatnik jest w stanie uzasadnić niesłusznosc decyzji o wykreśleniu go z rejestru VAT, wskazując okoliczności przewidziane w ustawie o VAT, ustawodawca przewidział możliwość przywrócenia rejestracji podatnika bez konieczności składania przez niego zgłoszenia rejestracyjnego. Okoliczności wyłączające wykreślenie lub przywracające rejestrację wskazano w tab. 1.

Dodatkowo podatnik może zostać wykreślony z rejestru VAT, gdy wiedział lub miał uzasadnione podstawy przypuszczać, że uczestniczy w procesie wyłudzenia VAT. Niestety, organy podatkowe dość często (niesłusznie) zarzucają przedsiębiorcom, że ci nie dochowali należytej staranności przy doborze kontrahentów i mieli podstawy, by przypuszczać, że są jednym z ogniw oszustwa. W tym przypadku ustawa nie przewiduje z urzędu przywrócenia podatnika do rejestru. Konieczne jest ponowne złożenie zgłoszenia rejestracyjnego [Pogroszewska, 2017].

Tab. 1. Przyczyny wykreślenia z urzędu podatników z rejestru VAT

Lp.	Przyczyna wykreślenia z rejestru VAT	Okoliczność wyłączająca wykreślenie lub przywracająca rejestrację
1	Zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej na okres co najmniej 6 kolejnych miesięcy	Zawiadomienie naczelnika urzędu skarbowego o zamiarze wykonywania czynności opodatkowanych w okresie zawieszenia działalności
2	Niezłożenie deklaracji VAT za 6 kolejnych miesięcy lub 2 kolejne kwartały (pod warunkiem, że powstał taki obowiązek)	Udowodnienie przez podatnika prowadzenia opodatkowanej działalności gospodarczej oraz złożenie niezwłocznie brakujących deklaracji
3	Składanie przez 6 kolejnych miesięcy lub 2 kolejne kwartały deklaracji VAT, w których nie wykazano sprzedaży lub nabycia towarów lub usług z kwotami podatku do odliczenia	Wyjaśnienie przez podatnika, że działanie wynikało ze specyfiki prowadzonej działalności gospodarczej
4	Wystawianie faktur lub faktur korygujących, dokumentujących czynności, które nie zostały dokonane	Wystawienie faktury lub faktury korygującej, będące wynikiem pomyłki lub nastąpiło bez wiedzy podatnika
5	Wiedza lub uzasadnione podstawy do tego, aby przypuszczać, że dostawcy lub nabywcy, biorący udział pośrednio/bezpośrednio w dostawie tego samego towaru lub usługi, uczestniczą w nierzetelnym rozliczeniu podatku w celu odniesienia korzyści majątkowej	

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Ustawa z dnia 11 marca 2004 r., art. 96 ust. 9a–9e].

Podstawę do wykreślenia podatnika z rejestru VAT stanowi także zaprzestanie wykonywania przez niego czynności podlegającej opodatkowaniu. O fakcie tym podatnik zobowiązany jest poinformować NUS. W ustawie nie wskazano jednak, w jakim terminie należy dokonać tego zgłoszenia. Określono natomiast, że brak takiego zgłoszenia skutkuje wykreśleniem podatnika z rejestru VAT z urzędu [Michalik, 2016].

4. Liczba wykreślonych podatników z rejestru VAT w latach 2011 r. – luty 2017 r.

Z danych przekazanych przez Ministerstwo Finansów wynika, że liczba wykreślonych podatników z rejestru VAT wzrasta nieprzerwanie od 2011 r. Dynamiczny wzrost można jednak szczególnie zaobserwować od 2017 r., tj. po wejściu w życie nowych regulacji w tym zakresie. Przez 2 miesiące obowiązywania znowelizowanych przepisów naczelnicy wyrejestrowali ponad 22 tys. podmiotów z rejestru VAT (w tym około 1,7 tys. bez konieczności ich zawiadomiania), podczas gdy w całym 2016 r. było ich około 17 tys. Porównując przeciętną miesięczną liczbę wyrejestrowań, w 2017 r.

nastąpił prawie 8-krotny wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym. Dane dotyczące liczby wykreślonych podatników w okresie 2011 r. – luty 2017 r. prezentuje tab. 2.

Tab. 2. Liczba wykreślonych podatników z rejestru VAT w latach 2011 r. – luty 2017 r.

Rok	Liczba wykreślonych podatników VAT	Średnia miesięczna liczba wykreśleń	Dynamika wzrostu (poprzedni rok = 100%)
2011	274	23	–
2012	532	44	194%
2013	768	64	144%
2014	6 450	538	840%
2015	14 008	1 167	217%
2016	17 267	1 439	123%
styczeń–luty 2017	22 313	11 157	775%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Ministerstwo Finansów.

Ocena skali zjawiska, jakim jest wykreślanie z rejestru VAT, wymaga analizy przyczyn, które je spowodowały (tab. 3). W okresie styczeń–luty 2017 r. główną przyczyną wyrejestrowań było zawieszenie działalności przez podatników oraz składanie przez okres półroczny deklaracji VAT, w których nie wykazano sprzedaży lub zakupów. Co dziesiąte wykreślenie z rejestru VAT spowodowane było natomiast nieskładaniem przez podatników deklaracji VAT pomimo powstania takiego obowiązku. Należy zwrócić uwagę na to, że w okresie 2 miesięcy aż prawie 1000 podatników zostało wyrejestrowanych z powodu braku możliwości skontaktowania się z nimi. Liczba ta świadczy o wzmożonej działalności organów podatkowych polegającej na eliminowaniu z rejestru „podejrzanych” podmiotów. Z drugiej strony pojawia się pytanie, ile z tych wyrejestrowań było bezzasadnych i wynikało z przyczyn losowych, a nie z faktu uczestnictwa w oszustwach podatkowych.

Tab. 3. Liczba wykreślonych podatników VAT w okresie styczeń–luty 2017 r. w podziale na przyczyny wyrejestrowania

Przyczyna wykreślenia	Liczba wykreślonych podatników z rejestru VAT	Udział % w łącznej liczbie wykreślonych podatników
Podatnik nie istnieje	235	1,053
Brak możliwości kontaktu z podatnikiem/pełnomocnikiem	979	4,388
Nieprawdziwe dane	184	0,825
Niestawianie się na wezwanie organu	312	1,398
Zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej na okres co najmniej 6 kolejnych miesięcy	12 938	57,984
Niezłożenie deklaracji VAT za 6 kolejnych miesięcy lub 2 kolejne kwartały	2 438	10,926
Składanie przez 6 kolejnych miesięcy lub 2 kolejne kwartały deklaracji VAT, w których nie wykazano sprzedaży lub nabycia towarów lub usług z kwotami podatku do odliczenia	5 220	23,394

Przyczyna wykreślenia	Liczba wykreślonych podatników z rejestru VAT	Udział % w łącznej liczbie wykreślonych podatników
Wystawianie faktur lub faktur korygujących, dokumentujących czynności, które nie zostały dokonane	6	0,027
Wiedza lub uzasadnione podstawy do tego, aby przypuszczać, że kontrahenci biorący udział w dostawie tego samego towaru lub usługi uczestniczą w nierzetelnym rozliczaniu podatku w celu odniesienia korzyści majątkowej	1	0,004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Ministerstwo Finansów.

5. Konsekwencje niezarejestrowania lub wykreślenia podatnika z rejestru VAT

Status podmiotu jako podatnika VAT jest kategorią obiektywną i nie zależy od faktu dokonania rejestracji dla celów tego podatku. Uzależnianie powstania obowiązku podatkowego od faktu rejestracji jest błędem – obowiązek podatkowy wynika bowiem z mocy prawa, a sama rejestracja jest czynnością techniczną. Wskazał na to m.in. NSA w wyroku z dnia 17 września 1999 r. [Bartosiewicz, 2016]. Należy jednak mieć na uwadze, że niezarejestrowani podatnicy nie mogą ubiegać się o odliczenie VAT (art. 88 ust. 4 ustawy o VAT).

Mimo że prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje wyłącznie zarejestrowanym podatnikom, to na dzień wykonania czynności opodatkowanych, dających prawo do odliczenia VAT, podatnik nie musi być zarejestrowany. Tym samym prawo do odliczenia VAT przysługuje podatnikom także np. w odniesieniu do zakupów związanych z czynnościami opodatkowanymi, dokonanych przed rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej [Ustawa z dnia 11 marca 2004 r., art. 88 ust. 4; Rogalska, 2014, s. 274].

Ponadto brak rejestracji czy wykreślenie podatnika z rejestru oznacza, że nie będzie on umieszczony w bazie online podatników, co może stanowić informację dla potencjalnych kontrahentów, że mogą mieć do czynienia z nierzetelnym podmiotem [Uzasadnienie do ustawy z dnia 1 grudnia 2016 r.]. W konsekwencji może to negatywnie wpłynąć na prowadzenie działalności gospodarczej, ponieważ podmioty te mogą rezygnować z zawierania transakcji z podatnikiem, obawiając się uczestnictwa w wyłudzeniu VAT, a tym samym zakwestionowania prawa do odliczenia podatku naliczonego i nałożenia sankcji.

Podsumowanie

Rejestracja podatników dla celów VAT, mimo że jest czynnością techniczną, ma istotne znaczenie dla funkcjonowania podmiotu jako podatnika VAT. Z tego powodu tak wiele kontrowersji wzbudziły zmiany przepisów podatkowych w zakresie możliwości wykreślenia podatników z rejestru VAT, w tym w szczególności brak konieczności zawiadamiania ich o tym.

Z jednej strony zmianę przepisów należy ocenić pozytywnie, gdyż jej celem jest wyeliminowanie z rejestru (choćby częściowe) podmiotów nastawionych na dokonywanie oszustw podatkowych. Wzmocniona weryfikacja podmiotów przed ich zarejestrowaniem oraz po zarejestrowaniu może przyczynić się do zmniejszenia skali wyłudzeń w zakresie VAT. Z drugiej strony brak doprecyzowania przepisów w zakresie wykreśleń z rejestru VAT (np. w kontekście niemożliwości skontaktowania się z podatnikiem) może przyczynić się do bezzasadnego wyrejestrowywania podatników, konsekwencją czego może być odmowa prawa do odliczenia VAT oraz trudności w dalszym prowadzeniu działalności (np. zaprzestanie dokonywania przez kontrahentów zakupów od podatnika). Istotne jest zatem, aby organy podatkowe, wykreślając podatnika z rejestru VAT, opierały swoją decyzję na konkretnych dowodach i by nie dokonywały wyrejestrowywania w sposób uznaniowy.

Bibliografia

- Bartosiewicz A., *VAT. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa 2016.
- Martini J., Skorupa P., Wojda M., *Podatek od towarów i usług. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2014.
- Michalik T., *VAT. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2016.
- Ministerstwo Finansów, *Odpowiedź na interpelację nr 24698*, 2014.
- Pogroszewska M., *Wykreślony podatnik wróci do rejestru VAT, jeśli przekona fiskusa*, „Rzeczpospolita” 2017, 2 marca.
- Postanowienie WSA w Warszawie z dnia 20 lipca 2015 r., III SA/Wa 3799/14.
- Rogalska B., *Podatkowe rejestry podmiotowe w polskim systemie prawnym*, Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa 2014.
- Szulc M., Zalewski Ł., *Zator w urzędach skarbowych. Działalność firmy rozpocznie z bardzo dużym poślizgiem*, „Gazeta Prawna” 2017, 16 stycznia.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. 2017, poz. 201).
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. 2016, poz. 710).
- Ustawa z dnia 1 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016, poz. 2024).
- Uzasadnienie do ustawy z dnia 1 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.
- Wyrok TS z dnia 14 marca 2013 r., C-527/11.
- Wyrok WSA w Krakowie z dnia 14 lipca 2016 r., I SA/Kr 516/16.

The Removal of Taxpayers from the VAT Register – the Reasons and Consequences

One of the most important administrative duties imposed on taxpayers is VAT registration. Tax regulations allow tax authorities to remove taxpayers from the VAT register, including without the obligation to inform the entities. In the article the author presents rules for registration and removal of taxpayers from the VAT register and identifies the problems and consequences that result from it. The aim of the article is also to analyze the scale of removal of taxpayers from the VAT register, both before and after the changes were made.

Wykreślanie podatników z rejestru VAT – przesłanki i konsekwencje

Jednym z ważniejszych obowiązków administracyjnych nałożonych na podatników jest dokonanie rejestracji na potrzeby VAT. Przepisy podatkowe umożliwiają organom podatkowym wykreślanie podatników z rejestru VAT, w tym bez konieczności zawiadomiania o tym podatnika. W artykule omówiono zasady rejestracji i wykreślenia podatników z rejestru VAT oraz wskazano problemy i konsekwencje z tego wynikające. Celem opracowania jest także analiza skali dokonanych wykreśleń podatników z rejestru VAT, zarówno przed, jak i po wprowadzeniu zmian w tym zakresie.